

Duktig liten flicka

Författad av Marit Lundgren

FILMFAKTA

Org. Titel: The Little Comrade

Artikelnummer: 20219

Speltid: 98 min

Ämnen: Svenska, Historia

Målgrupp: Från skolår 7

Produktionsår: 2018

Språk: Estniska, Svensk text

Urspr.land: Estland

Regi: Moonika Siimets

Distribution

B&P Digital Media Distribution

Året är 1950 i det av Sovjetunionen ockuperade Estland. Stalins terrormaskin ångar på och gör vad den kan för utrota det estniska arvet. 6-åriga Leelos mamma, som är rektor på byns skola, arresteras medan Leelo ser på eftersom säkerhetstjänsten hittat en Lettisk flagga bland mammans ägodelar. En förbjuden, patriotisk symbol. Mammans sista ord till sin dotter lyder; "om du är en duktig flicka är jag snart tillbaka...". Leelo lovar att vara duktig för att få sin mamma tillbaka. Ett viktigt historiskt dokument som visar hur den ryska ockupationen kunde ses med ett barns ögon.

Filmen är regisserad av estländska Moonika Siimets efter Leelo Tungals berömda trilogi "Comrade Kid", "The Grown-ups" samt "Velvet and Sawdust".

Studiehandledning

LÄROPLANSMÅL LGR11 och LGY11

Centralt innehåll från LGR 11 matchar filmen.

Syfte Historia åk 7-9

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en fördjupad förståelse för nutiden. De ska också få möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer.

Genom undervisningen i ämnet historia ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer,

- kritiskt granska, tolka och värdera källor som grund för att skapa historisk kunskap,
- reflektera över sin egen och andras användning av historia i olika sammanhang och utifrån olika perspektiv, och
- använda historiska begrepp för att analysera hur historisk kunskap ordnas, skapas och används.

Kunskapskrav åk 6

Eleven kan tolka och visa spår av historien i vår tid och föra resonemang (enkla, utvecklade, välutvecklade och nyanserade) om varför det finns likheter och skillnader i olika framställningar av historiska händelser, personer och tidsperioder. I studier av historiska förhållande, skeenden och gestalter kan eleven använda historiska begrepp på ett (i huvudsak, relativt väl, väl) fungerande sätt.

Centralt innehåll

Historia, åk 4-6 och 7-9:

- Vad historiska källor, till exempel brev och andra dokument, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män jämfört med idag.
- Revolutioner och framväxten av nya idéer, samhällsklasser och politiska ideologier.
- Historiska berättelser från skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck, till exempel i form av kolonialism, rasism eller totalitär diktatur och motstånd mot detta.
- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.
- Hur historia kan användas för att förstå hur den tid som människor lever i påverkar deras villkor och värderingar.

Syfte Samhällskunskap åk 7-9

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer och arbetsätt. Den ska också bidra till att eleverna tillägnar sig kunskaper om, och förmågan att reflektera över, värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle.

Centralt innehåll åk 7-9

- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.
- Aktuella samhällsfrågor, hotbilder och konflikter i Sverige och världen. FN:s syfte och huvudsakliga uppdrag, andra former av internationell konflikthantering och folkrätten i väpnade konflikter.

Filmens handling

Den intelligenta och nyfikna, unga Leelo, kan inte vänta med att börja på provinskolan där hennes föräldrar Helmes och Feliks är lärare. Omedveten om tidens politik avgudar Leelo skolans "unga pionjärer", barnen som hon ser sjunga den sovjetiska hymnen och ropa slagord, till sin fars dolda förtret. Hon vet ännu inte att hon aldrig kommer att bli en pionjär - inte med en mamma som anklagas för att ha "nationalistiska åsikter".

Mammans sista ord till sin dotter lyder; "om du är en duktig flicka är jag snart tillbaka...". Leelo lovar att vara duktig för att få sin mamma tillbaka. Men ju mer Leelo försöker, desto mer hamnar hon i trubbel.

"Vad är en kamrat?" viskar hon till sin far. Hans svar: "Det är en respekterad person, som "sir" eller "fru" brukade vara." Hon förstår inte varför en del människor blir upprörda när hon sjunger estniska sånger och andra protesterar mot ryska. Hon undrar varför idrottsmedaljerna som hennes pappa är så stolt över måste slängas i hemlighet och varför läskiga, svartklädda män – hemliga polisen – konfiskerar deras estniska flagga.

Unga Leelos oförmåga att korrekt tolka situationer blir till gripande och komiska ögonblick, när Leelo hör sin älskade moster Anne säga att hon fruktar att bli skickad till Sibirien, och Leelo påminner faster om att hon då kan hitta sin bror där. Ännu mer gripande är när Leelo, efter att ha varit så duktig som hon kan med att ha städlat huset, diskat och försökt laga en måltid, säger till sin pappa att mamma inte får komma tillbaka eftersom det är han som mår dåligt, med sitt drickande och smutsiga, illaluktande kläder.

Frågebanken

Frågor till filmen. Använd i helklass efter filmen, gör som gruppuppgift eller individuellt. ¹_{SEP} Ha gärna frågorna till handa under filmen och anteckna lite så blir det lättare att föra diskussion efteråt.

- Handlar filmen om identitet och vems identitet i så fall?
- Vilka olika etniciteter och kulturer finns med i filmen?
- Finns det problem och personer i filmen som du kan känna igen från din egen vänskrets? På vilket sätt?
- Finns det kritik i filmen om det samhälle människorna lever i? Vilka samhällsfrågor tas upp?
- Har människorna i filmen olika tänkesätt om hur man ska bete sig mot andra människor? Blir det bråk mellan de som tänker olika?
- Vem är det som bestämmer vad som är moraliskt rätt i filmen och varför?
- Vad fick filmen dig att tänka i frågan om identitet och samhället? Fick filmen dig att tänka på ett annat sätt än innan?

Övningsbanken

Det går utmärkt att använda dessa frågor som grund för att fördjupa sig ytterligare och eleverna kan därför använda dem till att välja olika frågor och argumentera för dem. Skriv en uppsats och redovisa sedan för klassen.

Låt eleven först få fundera själv, sen diskutera i smågrupper om 3-4 stycken och avsluta med att grupperna berättar för varandra i klassen.

1. Diskutera vilka relationer huvudpersonerna har i filmen. Vänskap, familjer m.m.
2. Vems värdegrund är det som styr hur människor tänker och handlar? Vilka värderingar är det som främst gäller och varför. Rangordna dem och diskutera vilka ni själva tycker är viktigast och varför. Etnicitet, kön, religion, social tillhörighet, filosofiska teorier, politiska åsikter eller andra ideologier?

Innan och efter filmen:

Lär på om Estlands historia och hur Sovjetunionen och Tyskland har påverkat landet och människorna genom år av krig. Många var svenskar i Estland förut, var tog de vägen? Hur ser det ut idag?

Läs mer på nätet:

Wikipedia

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Estland>

Utrikespolitiska Institutet, UI

<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/estland/>

SO-rummet

<https://www.so-rummet.se/kategorier/historia/varldens-lander-historia/europa-historia/estlands-historia>